

NATIONAL CULTURAL LEXICON IN LINGUISTICS

Jurayeva Barno Nizomiddinovna

English Teacher at Termiz Institute of Engineering Technologies

ABSTRACT	KEYWORDS
<p>In this article, the study of language and culture is always closely related, and the language serves as a reflection of cultural norms, values and identities. One aspect of this relationship is the national cultural lexicon, which contains a unique set of words, phrases, phrases and phrases that are characteristic of a particular country or region. This article is aimed at studying the importance of national cultural lexicons in linguistics, highlighting annotations, keywords and their importance for understanding and preserving cultural heritage.</p>	<p>National cultural lexicon, linguistics, language and culture, words, phrases, concepts, cultural identity.</p>

INTRODUCTION

Til va madaniyatni o'rganish har doim bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lib, til madaniy me'yorlar, qadriyatlar va o'ziga xosliklarning aksi bo'lib xizmat qiladi. Ushbu munosabatlarning bir jihati ma'lum bir mamlakat yoki mintaqaga xos bo'lgan noyob so'zlar, iboralar, iboralar va iboralar to'plamini o'z ichiga olgan milliy madaniy leksikondir. Ushbu maqola milliy madaniy leksikonlarning tilshunoslikdagi ahamiyatini o'rganishga, izoh, kalit so'zlar va ularning madaniy merosni tushunish va saqlash uchun ahamiyatini ta'kidlashga qaratilgan.

Milliy madaniy leksikonlarni o'rganish uchun tadqiqotchilar turli usullardan foydalanadilar. Izoh leksika yozuvlarini aniqlash va hujjatlashtirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Bunga milliy o'ziga xoslikning o'ziga xos va vakili bo'lgan so'z va iboralarni aniqlash uchun maqsadli madaniyat doirasidagi matnlar, adabiyotlar, ommaviy axborot vositalari va suhbatlarni o'rganish kiradi. Jarayon ko'pincha keng qamrovli tadqiqotlarni, ona tilida so'zlashuvchilar bilan hamkorlikni va korpusni tahlil qilish va ma'lumotlarni yig'ish uchun raqamli vositalardan foydalanishni talab qiladi.

Tilshunoslikda milliy madaniy leksika ma'lum bir millat yoki madaniyatga xos bo'lgan lug'at va lingvistik iboralarni anglatadi. U ma'lum bir mamlakat yoki madaniy guruh bilan bog'liq bo'lgan so'zlar, iboralar, iboralar va boshqa lingvistik xususiyatlarni o'z ichiga oladi. Ushbu leksik narsalar ko'pincha millatning tarixi, urf-odatlar, an'analari, qadriyatlari va ijtimoiy jihatlarini aks ettiradi.

Milliy madaniy leksika madaniyatning turli jihatlarini qamrab olishi mumkin, jumladan:

1. Tarixiy va madaniy ma'lumotnomalar: muhim tarixiy voqealar, diqqatga sazovor joylar, urf-odatlar yoki ma'lum bir millatning shaxslariga ishora qiluvchi so'zlar va iboralar. Masalan, " to'rtinchi iyul "va" Mustaqillik Deklaratsiyasi " Qo'shma Shtatlar milliy madaniy leksikonining bir qismidir.

2. Mahalliy oshxona va oziq-ovqat bilan bog'liq atamalar: an'anaviy taomlar, ingredientlar, pishirish usullari va ovqatlanish odatlari bilan bog'liq so'zlar va iboralar. Masalan, "sushi" va "ramen" Yaponiyaning milliy madaniy leksikonining bir qismidir.
3. Geografik va ekologik atamalar: mamlakatning noyob tabiiy xususiyatlari, landshaftlari, iqlimi yoki yovvoyi hayotini tavsiflovchi Lug'at. Bunga Avstraliyadagi "Outback" yoki Rossiyadagi "tayga" misol bo'la oladi.
4. Madaniy amaliyotlar va marosimlar: muayyan madaniy amaliyotlar, marosimlar, festivallar yoki diniy an'analar bilan bog'liq leksik narsalar. Masalan, "Divali" va "Holi" Hindistonning milliy madaniy leksikonining bir qismidir.
5. Milliy ramzlar va piktogrammalar: milliy bayroqlar, emblemalar, madhiyalar yoki mamlakatni ifodalovchi boshqa belgilar bilan bog'liq so'zlar va iboralar. Masalan, Qo'shma Shtatlar uchun "Yulduzlar va chiziqlar" yoki Birlashgan Qirollik uchun "Union Jack".
6. Slang va so'zlashuv iboralari: ona tilida so'zlashuvchilar tomonidan kundalik suhbatlarda muloqot qilish uchun ishlatiladigan norasmiy va mintaqaga xos lug'at. Ushbu iboralar ma'lum madaniy yoki milliy kontekstdan tashqarida keng tushunilmasligi mumkin.

Milliy madaniy leksikani o'rganish millatning lingvistik va madaniy o'ziga xosligini tushunishda muhim ahamiyatga ega. Bu tilshunoslar, antropologlar va tadqiqotchilarga ma'lum bir mamlakat yoki jamoaning ijtimoiy va madaniy dinamikasi to'g'risida tushuncha olishga yordam beradi.

Milliy madaniy leksikonlarni o'rganish bir qator qiziqarli natijalarni beradi. Bu tilning millatning madaniy o'ziga xosligini aks ettirish va shakllantirishning turli usullarini ochib beradi. Noyob so'zlar va iboralarni aniqlash va tahlil qilish mamlakatning tarixiy, ijtimoiy va geografik jihatlariga oydinlik kiritadi. U lingvistik naqshlarni, shu jumladan boshqa tillardan qarz olish, semantik siljishlar va madaniy assimilyatsiyani ochib beradi. Bundan tashqari, milliy madaniy leksikonlarni o'rganish turli xil lingvistik va madaniy an'analarni taqqoslash imkonini beradi, madaniy xilma-xillikni yanada kengroq baholashga yordam beradi.

Milliy madaniy leksikonlarni o'rganish muhim savollarni tug'diradi va mazmunli munozaralarga sabab bo'ladi. Bu tadqiqotchilarni muayyan madaniy kontekstlarda tillar evolyutsiyasini o'rganishga va globallashtirish va texnologik taraqqiyotning lingvistik xilma-xillikka ta'sirini o'rganishga undaydi. Bundan tashqari, u madaniy merosni saqlashda tilning rolini ta'kidlaydi, chunki ba'zi Leksikon yozuvlari ijtimoiy-madaniy o'zgarishlar tufayli vaqt o'tishi bilan yo'q bo'lib ketishi yoki kamroq tarqalishi mumkin.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, milliy madaniy leksikonlarni o'rganish til va madaniyat o'rtasidagi murakkab munosabatlar to'g'risida qimmatli tushunchalarni taqdim etadi. Izoh va kalit so'zlarni tahlil qilish jarayoni madaniy qadriyatlar, amaliyot va o'ziga xosliklarni tushunish uchun asos yaratadi. Ushbu tadqiqot sohasini yanada rivojlantirish uchun tilshunoslar, antropologlar, tarixchilar va ona tilida so'zlashuvchilar o'rtasida fanlararo hamkorlikni rag'batlantirish juda muhimdir. Ushbu hamkorlik milliy madaniy leksikonlarni yanada kengroq tushunishga yordam beradi, lingvistik xilma-xillikni saqlashga hissa qo'shadi va madaniyatlararo muloqotni rivojlantiradi.

Bundan tashqari, milliy madaniy leksikonlarni izohlash va tahlil qilishni osonlashtirish uchun raqamli manbalar va vositalarni ishlab chiqish juda muhimdir. Texnologiya jarayonni soddalashtirishi mumkin, bu tadqiqotchilarga leksik yozuvlarni yanada samarali aniqlash va hujjatlashtirishga imkon

beradi. Bundan tashqari, o'quvchilarga til va madaniyatning boy gobelenlarini qadrlashga imkon beradigan milliy madaniy leksikonlarni til ta'limi o'quv dasturlariga kiritish bo'yicha tashabbuslar amalga oshirilishi kerak.

Milliy madaniy leksikonlarni tan olish va o'rganish orqali biz jamoaviy insoniy merosimizning ajralmas qismini tashkil etuvchi lingvistik xilma-xillikni nishonlashimiz va saqlashimiz mumkin.

Adabiyotlar.

1. G` Salomov. Til va tarjima. - Toshkent: Fan, 1966
2. Телия В. Н. Русская фразеология. - М. :1982
3. Воробьев В. В. Лингвокультурология – М . : РУДН, 2008
4. Yusupov O`. Q. Tilshunoslikda yangi yo„nalishlar va ularda ishlatiladigan ayrim istilohlar//Filologiya masalalari. - Toshkent, 2011
5. Файзуллаева Р.К проблеме передачи национального колорита в художественном переводе: Дисс. ... канд. филол. наук. - Ташкент, 1972.